

“Noach - The Most Unlikely Hero of the High Holy Days?”

III) Noach: The Answer to Our Prayers!

Rabbi Moshe Shulman, Torah in Motion, Elul-Tishrei 5786-5787

“ויזכור אלקים את נח”?

גם את נח באהבה זכרת

3. בראשית ח

(א) ויזכר אֱלֹהִים אֶת־נֹחַ וְאֶת כָּל־הַחַיָּה וְאֶת־כָּל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתֵּבָה וַיַּעֲבֵר אֱלֹהִים רוּחַ עַל־הָאָרֶץ וַיִּשְׁכּוּ הַמַּיִם:

God remembered Noah, and every living thing, and all the cattle that were with him in the ark: and God made a wind to pass over the earth, and the waters were assuaged;

4. רש"י בראשית ח

(א) ויזכור אלהים - זה השם מדת הדין הוא, ונהפכה למדת רחמים על ידי תפלת הצדיקים; ורשעתן של רשעים הופכת מדת רחמים למדת הדין...

This Divine Name really signifies the God of Strict Justice but it is transformed into Divine Mercy through the prayers of the righteous...

5. בראשית רבה לג:

ויזכר אלהים את נח וגו', אמר רבי שמואל בר נחמני איז להם לרשעים שהם הופכים מדת רחמים למדת הדין - בכל מקום שנאמר ה', מדת רחמים, (שמות לד, ו): ה' ה' אל רחום וחנון - וכתוב (בראשית ו, ה): וינא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, (בראשית ו, ו): וינחם ה' כי עשה את האדם (בראשית ו, ז): ויאמר ה' אמתה וגו',

אשריהם הצדיקים שהם הופכים מדת הדין למדת רחמים. - בכל מקום שנאמר אלהים הוא מדת הדין (שמות כב, כז): אלהים לא תקלל, (שמות כב, ח): עד האלהים יבא דבר שניהם - וכתוב (שמות ב, כד): וישמע אלהים את נאקתם ויזכר אלהים את בריתו וגו' (בראשית ל, כב):

Rabbi Shmuel bar Nahmani said: Woe unto the wicked, as they transform [God's] attribute of mercy into the attribute of strict justice. Everywhere that “the Lord” is stated, it refers to the attribute of mercy – “the Lord, the Lord, merciful and gracious God” (Exodus 34:6); yet it is written: “The Lord saw that the wickedness of man was great on the earth” (Genesis 6:5); “the Lord regretted that He had made man” (Genesis 6:6); “the Lord said: I will obliterate...” (Genesis 6:7). Fortunate are the righteous, as they transform the attribute of strict justice into the attribute of mercy. Everywhere that God [Elohim] is stated, it refers to the attribute of justice. “You shall not curse judges [elohim]” (Exodus 22:27); “the please of both of them shall come to the judges [elohim]” (Exodus 22:8); yet it is written: “God [Elohim] heard their groan, and God [Elohim] remembered His covenant...” (Exodus 2:24); “God [Elohim] remembered Rachel...” (Genesis 30:22); “God [Elohim] remembered Noah.”

6. רמב"ן בראשית ח

(א) ויזכור אלהים את נח - הזכירה בנח מפני שהיה צדיק תמים וזכרת לו ברית להצילו...

The remembrance of Noah was because he was a perfectly righteous man, and He had made a covenant with him to save him.

7. בראשית ו

(א) ויהי כיהיחל האדם לרב על-פני האדמה ובנות ילדו להם: (ב) ויראו בני-האלהים את-בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו:

When humankind began to increase on earth and daughters were born to them, the divine beings (???) saw how pleasing the human women were and took wives from among those who delighted them...

1. ונתנה תקף (פיוט, מוסף ר"ה)

אמת כי אתה הוא דין ומוכיח וידע ועד וכותב וחיות וסופר ומונה ותזכר כל הנשפחות ותפתח את ספר הזכרונות ומאליו יקרא וחיותם יד כל אדם בו. ובשופר גדול יתקע וקול דממה דקה ישמע ומלאכים יחפזו ויחיל וירעדה יאחזו ויאמרו הנה יום הדין לפקד על צבא מרום בדין כי לא יזכו בעיניך בדין וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון כבקר רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו כן תעביר ותספר ותמנה ותפקד נפש כל חי ותחתך קצבה לכל בריה ותכתב את גזר דינם

It is true that you are the one who judges, and reproves, who knows all, and bears witness, who inscribes, and seals, who reckons and enumerates. You remember all that is forgotten. You open the book of records, and from it, all shall be read. In it lies each person's insignia. And with a great shofar it is sounded, and a thin silent voice shall be heard. And the angels shall be alarmed, and dread and fear shall seize them as they proclaim: behold! the Day of Judgment on which the hosts of heaven shall be judged, for they too shall not be judged blameless by you, and all creatures shall parade before you as a herd of sheep. As a shepherd herds his flock, directing his sheep to pass under his staff, so you shall pass, count, and record the souls of all living, and decree a limit to each persons days, and inscribe their final judgment.

2. זכרונות, מוסף ר"ה

או"א, זכרנו בזכרון טוב לפניך, ופקדנו בפקדת ישועה ורחמים משמי שמי קדם, וזכר לנו ה' אֵל־להינו את הברית ואת החסד ואת השבועה אשר נשבעת לאברהם אבינו בהר המריה. ... כן יכבשו רחמיך את פסעך מעלינו, ובטובך הגדול נשוב חרון אפך מעמך ומעירך ומארצך ומנחלתך. וקים לנו ה' אֵל־להינו את הדבר שהבטחתנו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך פאמור: וזכרתי להם ברית ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לא־להים, אני ה': כי זכר כל הנשפחות אתה הוא מעולם, ואין שכתה לפני כסא כבודך, ועקדת יצחק, לזרעו (של יעקב) היום ברחמים תזכר. בא"י זכר הברית:

Our God and God of our fathers remember us favorably before You and be mindful of us for deliverance and compassion from the eternal high heavens. Remember in our behalf, Hashem, our God, the covenant, the kindness and the oath which You swore to our father Avraham on Mount Moriah... so may Your compassion suppress Your anger against us, and in Your great goodness turn Your fierce anger away from Your people, and from Your city, from Your land, and from Your heritage. And fulfill for us Hashem, our God the promise You made in Your Torah, through Your servant, Moshe, from the mouth of Your glory, as it is said: “I will remember for them the covenant with their forefathers whom I took out of the land of Mitzrayim, before the eyes of the nations, to be their God; I am Hashem.” For He Who remembers all forgotten things from eternity, are You, and there is no forgetfulness before the Throne of Your Glory; and the binding of Yitzhak— on behalf of his descendants— may You remember it today with compassion. Blessed are You Hashem, Who remembers the covenant.

8. בני אלהים.... (בר' ו:ב)			
Revised JPS 2023	Koren Jerusalem Bible	The Kehot Chumash	JPS 1917
the divine beings saw how pleasing the human women were and took wives from among those who delighted them...	that the distinguished men saw that the daughters of men were fair; and they took them wives of all whom they chose.	the princes and judges of this giant race saw how pretty the girls were, and they took themselves wives from whomever they chose.	that the sons of nobles saw the daughters of men that they were fair; and they took them wives, whomsoever they chose.

16. King James Bible

...the LORD said in his heart, "I will never again curse the ground because of man, for the **imagination of man's heart is evil from his youth**; neither will I ever again destroy every living creature as I have done.

17. Hertz Commentary:

Imagination: The Evil Inclination in man, yetzer hara, which too often gains the mastery over the Good Inclination, Yetzer tov.

18. רמב"ן בראשית ח:כא

(כא) כי יצר לב האדם רע מנעוריו - מלמד עליהם זכות, שניצירתם בתולדת רעה בימי הנעורים ולא בימי הזקנה, ואם כן אין להכפות את כל חי מפני שני הטעמים האלה

He ascribes merit to men because by their very creation they have an evil nature in their youthful days but not in their mature years. If so, for these two reasons* [*First, that by his very creation, man's heart is evil, and second, that this evil persists only when he is young ...]

19. Hirsch Gen 6:5

יצר. It is unfortunate that this word is so often translated by "instinct, inclination, impulse", as if there was a force in man that drives him to evil. From that there was then formed that hopeless view of life on which a great "religious" society rests, that dogma of the power of evil in which Man supposed to be born, and out of which he can only be saved by a certain belief. Out of this little word **יצר** accordingly a strong cord has been woven by which mankind is bound and gagged, and yet nothing is further from this idea than this very word.

Already in the root **יצר** there is absolutely nothing of forcing, but rather of forming. But the form of the word **יצר** is not active at all, but passive, it does not mean "the former" the one who forms, but that which is formed. **יצר** is clearly in relation to **יוצר** as the creation is to the creator: **ויצר אמר ליוצרו** (Is. XXIX. 16). **יצר** is accordingly like the material, **ביד** **יצר**, subordinated to the **יוצר**, and **יצר** **מחשבות** is the creation, the formation of our thoughts.

Our soul is a **חושב** a weaver, the material is given to

9. תרגום אונק' (ב) וְחִזּוּ בְנֵי רִבְרִיָא...

The sons of the **rulers** saw

10. רש"י שם

(ב) בני האלהים - בני השרים והשופטים.... כל אלהים שפמקרא לשון מרות, וזה יוכיח ואתה תהיה לו לאלהים (שמות ד'), ראה נתתיך אלהים (שם ז'):

The sons of princes and rulers... Wherever the word אלהים occurs in the Scriptures it signifies authority, and the following passages prove this: (Exodus 4:16) "and thou shalt be his (אלהים) master", and (Exodus 7:1) "See, I have made the (אלהים) a master."

11. רד"ק בראשית ו

(ב) ויראו בני אלהים - בני השופטים והגדולים ומנהיגי המדינות, כי הם נקראו אלהים, כמו "אלהים לא תקלל" (שמות כ"ב) והדומי לו, וכן תרגום אונקלוס בני רברביא

the sons of the **judges**, the **elite** of the species... Onkelos also translates it in this vein when he speaks of רברביא.

12. בראשית רבה כו:ה

ויראו בני האלהים (בראשית ו, ב), רבי שמעון בן יוחאי קרא להון בני דינא, רבי שמעון בן יוחאי מקלל לכל מאן דקרא להון בני אלהיא...

Rabbi Shimon ben Yohai called them [when translating this verse into Aramaic] "the children of judges." Rabbi Shimon ben Yohai used to curse anyone who would call them [translating the words literally, as] "children of god."

יצר מחשבת לבו רק רע

13. בראשית ו

(ה) וירא יקוץ כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבת לבו רק רע עליהם:

14. בראשית ח

(כא) וירח יקוץ את בניה הנחית ויאמר יקוץ אל לבו לא אספ לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולא אספ עוד להכות את כלחי באשר עשיתי:

15. גמ' סוכה נב.

דרש רבי עזריא, ואיתימא רבי יהושע בן לוי: שבעה שמות יש לו ליצר הרע... הקדוש ברוך הוא קראו רע, שנאמר +בראשית ח+ כי יצר לב האדם רע מנעוריו.

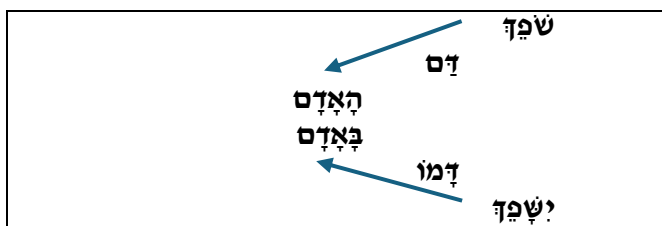
Rabbi Avira, and some say Rabbi Yehoshua ben Levi, taught: The **evil inclination** has seven names. The Holy One, Blessed be He, called it evil, as it is stated: "For the inclination of a man's heart is evil from his youth" (Genesis 8:21).

זה יותר מתיישב על הלב להסב אל לבו של נח, מלהסב אותו אל המקום ב"ה המרוחק מכל תוארים ואברים גשמיים...
 "And the LORD said to His heart" — ... This is similar to the expressions "she spoke to the heart" of the young woman, and "speak to the heart" of Jerusalem. These expressions refer to words of consolation and appeasement—words that settle and reassure the heart. So too here: "And the LORD said to His heart" means that He spoke to Noah words of consolation and reconciliation, because Noah had been distressed over the destruction of the world. God reassured him by making an unequivocal promise that the world would never again be destroyed by a flood of water. This interpretation is more readily understood when the phrase "to His heart" is taken as referring to Noah's heart, rather than applying it to God Himself, Who is, blessed be He, entirely beyond all physical descriptions, attributes, or bodily organs...

25. בראשית ט

(ו) שִׁפּוֹ דָם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ כִּי בַצֶּלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת־הָאָדָם: (ז) וְאַתָּם פָּרוּ וּרְבִיתוּ שָׂרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּבָהּ:

Whoever sheds the blood of man, By man shall his blood be shed;
 For in His image Did God make man.

26. גמ' ר"ה טז:

ואמר רבי יצחק: אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה, שנאמר: "כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם".

And Rabbi Yitzhak said: A man is judged only according to his deeds at the time of his judgment, as it is stated, "For God has heard the voice of the lad where he was" (Genesis 21:17).

בין נח ליונה

27. יונה פרק ד

(ו) ויאמר יחזק אתה חסד על הקיקיון אשר לא עמלת בו ולא גדתו שכן לילה היה ובו לילה אבד: (יא) ואני לא אחוס על ינונה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה רב אדם אשר לא ידע בין מינו לשמאלו ובהמה רבה:

28. מס' ראש השנה ט"ז:

אמר רבי כרספדאי אמר רבי יוחנן: שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין - נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים - תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו - נכתבין לחיים, לא זכו - נכתבין למיתה.

Rabbi Kruspedai said that Rabbi Yohanan said: Three books are opened on Rosh HaShana: One of wholly wicked, and one of wholly righteous, and one of middling. Wholly righteous are immediately written and sealed for life; wholly wicked are immediately written and sealed for death; and middling are left suspended from Rosh HaShana until Yom Kippur, If they merit, they are written for life; if they do not so merit, they are written for death.

it. As the raw material, all possibilities, good and bad, lie in its hand. The soul has to weave them together to form them into shapes, צורות, i.e. our thoughts our ideas, and these צורות are יצר, the formations of our weaving soul. Out of the material given us we can make whatever we like. But at the same time God has given us the "pattern" according to which we are to weave. If we do this then it is altogether good.

20. ירמ' יח:

הנה כחמר ביד היוצר כן אתם בְּיָדִי בֵּית יִשְׂרָאֵל

21. Hirsch Gen 8:21

"If the יצר לב האדם should be רע again, and even מנעוריו, so that the only way of saving it would be the destruction of that generation, nevertheless I will not again, as I did, לא אוסיף עוד וגו'. Hence it says here: "even if the images formed by the hearts of mankind should be bad right from youth", when even the youth (in contrast to natural conditions) should have set רע as their ideal, and then really nothing more could be expected from such a generation — for all hope for the future lies in the youth, not in the old — so that there would again be reason, בעבור האדם, for the salvation of mankind, for God again to destroy the earth — nevertheless God would not do this, but...

"כי" 4 לשונות...

22. שמות יג

(יז) ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אֶל־להים דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים כִּי קָרוֹב הוּא כִּי אָמַר אֶל־להים פֶּן יִנָּחֵם הָעָם בְּרֹאֲתָם מִלַּחְמָה וְשָׁבוּ מִצְרָיִם:

23. ראב"ע שם

כי קרוב הוא. אי"ר משה, אעפ"י שהוא קרוב, וכמוהו לפי דעתי, כי עם קשה עורף הוא (שמות לד, ט), רפאה נפשי כי חטאתי לך (תהי' מא, ה), כי רכב ברזל לו (יהושע יז, יח)

Rabbi Moses Ha-Kohen says that *ki karov hu* means *although that was near*. In my opinion, *ki am keshe oref hu* (for it is a stiff-necked people) (Ex. 34:9); *refa'ah nafshi ki chatati lakh* (Heal my soul; for I have sinned against Thee) (Ps. 41:5); and *ki rekhev barzel lo* (though they have chariots of iron) (Josh. 17:18) are similar.

24. הכתב והקבלה בראשית ח:כא

ויאמר ה' אל לבו - ... כמו וידבר על לב הנערה, וכמו דבר על לב ירושלים - שענינים דברי רצוי המיישבין את הלב - אף כאן ויאמר ה' אל לבו, דיבר אל נח דברי רצוי ופיוס, על אשר הצטער בחורבן העולם, וישב דעתו במה שהבטיחו בהבטחה גמורה שלא יחרב עוד העולם ע"י מבול מים. ופי'